

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
הי
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 755

מסכת יומא ב' - ח' ♦ תרומות י"א, ט' - מעשרות א', ב'

בס"ד, ז' כסלו תשע"ד

השבוע בגליון

- ♦ כהן שמת והתעורר לתחייה, אינו כהן
- ♦ האם יש חובה מן התורה לקרוא את פרשת פרה
- ♦ "פרשת פורים"
- ♦ מצוות זכירת חטא העגל
- ♦ קריאת פרשת פרה אדומה לפני שחיטתה

- ♦ חג השבועות אינו תלוי בתאריך
- ♦ יר"ט שני - זמן מתן תורה המקורי
- ♦ אהרן הכהן - לעתיד לבוא, כיצד?

- ♦ מן התלמוד הירושלמי - חזרה אל התלמוד הבבלי.
- ♦ מדוע "יומא" קודמת ליתר מסכתות המועדים?
- ♦ ייחודו של יום הכיפורים
- ♦ האם שבועות הוא יום מתן תורה?
- ♦ מתי ניתנה תורה לישראל

דבר העורך

ותחינה

לומדי הדף היומי סיימו ברננה ובשמחה את לימוד מסכת שקלים מן התלמוד הירושלמי, והחלו ללמוד את מסכת יומא.

מדינוחים המתקבלים מאת רכזי השטח של מאורות הדף היומי עולה, כי קיימת שמחה מיוחדת בקרב לומדי הדף היומי, על אשר זכו ללמוד מסכת מן התלמוד הירושלמי של חכמי ארץ ישראל, עד שבחלק מן הסיימים החליטו לערוך סעודת בשר משובחת, לרגל סיום מסכת מן התלמוד הירושלמי. רבים מן הלומדים לא הסתירו את חדותם על העולם החדש שנפרש לעיניהם, על סוגיות ועל דרכי לימוד שונות שנתודעו להם, וזאת בזכות לימוד הדף היומי.

ומכאן, לרגע קטן בחייו של גרפיקאי.

במחלקת הגרפיקה של מאורות הדף היומי, שררה שמחה רבה מהולה בעצב.

חדשים ארוכים עמלו צוות הגרפיקאים המוכשרים על תמונות בית המקדש ועל תמונות עבודת יום הכיפורים, כדי לסייע ללומדי הדף היומי בעת לימוד מסכת יומא.

הקדמה למסכת יומא

מן התלמוד הירושלמי - חזרה אל התלמוד הבבלי.

לומדי הדף היומי מסיימים השבוע את מסכת שקלים ופותחים בלימוד מסכת יומא, הבאה אחריה בסדר המסכתות שב"סדר מועד" [יש לציין שבסדר כרכי התלמוד במהדורות הנדפסות, באה מסכת "ראש השנה" בין שקלים ליומא, אפשר שמפני כך מסודרות המסכתות הקשורות למועדי תשרי כסדרן - "ראש השנה - יומא - סוכה", ואפשר שמפני נוחות חלוקת הכרכים. סדר זה אינו הנכון, והיו שטעו בו ולכן בחלק מהלוחות - כמו בלוחות הקטנים הנפוצים - סדר הדף היומי מסודר בטעות כסדר האמור].

מדוע "יומא" קודמת ליתר מסכתות המועדים? הטעם לסידורה של מסכת יומא לפני יתר מסכתות המועדים, מלבד פסחים, הוא מפני חשיבות יום הכיפורים; אף שהוא "מועד", חמור הוא משאר המועדים והרגלים בכך, שאיסור מלאכה בו דומה לשבת קודש וכוון בעונש כרת. כמו כן, קיימים בו דיני העינויים, שאף הם חמורים ביותר. מבחינה זו דומה יום הכיפורים לשבת (הקדמת התיו"ט בשם רב שרירא גאון).

ייחודו של יום הכיפורים: ליום הכיפורים, בו עוסקת מסכת יומא, שני עניינים המייחדים אותו מיתר המועדים: העבודה במקדש ומצוות העינוי. מידי יום התקיים במקדש סדר הקרבה מסויים שכלל הקרבת תמידים, הקטרת קטורת, הדלקת נרות המנורה ותרומת הדשן, ובשבתות ומועדים גם מוספים, כפי הסדר שיתברר בפרוטרוט במסכתנו בפרק שלישי.

אולם, ביום הכפורים נעשה סדר עבודה מיוחד על ידי הכהן הגדול, שכלל את כניסתו לקדש הקדשים, כדי להזות על הבדים ולהקטיר קטורת, וביום זה הוקרבו קרבנות מיוחדים, נערך גורל על שני השעירים, ועוד פרטים שונים של עבודת היום הקדוש, הנאמרים על ידינו בסדר העבודה ביום הכיפורים, כזכר למה שהיה "בהיות ההיכל על יסודותיו, ומקדש הקודש על מכונותיו, וכהן גדול עומד ומשרת, דורו ראו ושמוחו, אשרי עין ראתה כל אלה" (מ"סדר העבודה" הנאמר במוסף יום הכיפורים).

סדר עבודה זה מתואר במסכתנו באריכות מתחילתה ועד סופה, להוציא הפרק האחרון.

בד בבד עם לימוד סדר עבודת יום הכיפורים, מתודע הלומד במסכת יומא למושגים יסודיים בסדר קדשים, במקדש ובקרבנותיו, בתמידין ובמוספין, במזבח ובהיכל, ועוד. המסכת כוללת גם פרטים שונים בסדר העבודה היומיומי במקדש - בפרקים ב' - ג', ומבחינה זו מהווה המסכת הקדמה ועזר למתעתדים לבוא בשערי מסכתות סדר קדשים. זו הסיבה לכך שמסכת זו מכונה באהלי התורה והיכלי הישיבות בשם - "קדשים קלים" [מושג השאוב מענייני קדשים ומציין את הקרבנות שקדושתם קלה יותר, לעומת "קדשי קדשים"] (כך מוסרים בשם "חזון איש" זצ"ל).

הפרק האחרון של מסכת יומא, עוסק בדיני יום הכיפורים הנוהגים גם בזמן הזה, הנסובים על אודות מצוות העינוי, והוא כולל גם סוגיות חשובות בנושאים יסודיים אחרים, כאכילת חצי שיעור באיסורי תורה, ענייני ודיני פיקוח נפש, ועוד.

עילוי נשמת

הר"ד **שמואל צבי הרמן** זצ"ל ב"ר משה זצ"ל
מח"ס א"י ובעיותיה באורם של חז"ל נלב"ע י"ב בכסלו תשנ"א

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידינו הר"ד **יוסף ונעמי וינר** שיחיו - פ"ת

עילוי נשמת

הר"ד **משה לויט** ז"ל
ב"ר קלמן הלוי ז"ל נלב"ע ז' בכסלו תשכ"ד
ומרת **אסיה לויט** ע"ה ב"ר אפרים ז"ל

תנצב"ה

נלב"ע ט"ו בניסן תשס"ב **תנצב"ה**
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

דף ד/ב בששה בחודש ניתנה תורה...בשבעה בו

האם שבועות הוא יום מתן תורה?

ביום חג השבועות אנו מתפללים ומזכירים את יום השבועות הזה חג מתן תורתנו. מפתיע לגלות כי השאלה אם אכן בו' בסיון ניתנה תורה, מניבה תשובות מעניינות ביותר; הידיעה הראשונה שבהן היא, כי חג מתן תורה אינו תלוי כלל בתאריך, בשונה מיתר המועדים, וכמו כן, יתכן כי אנו חוגגים את היום בו **היתה התורה ראוייה** להנתן, בעוד בפועל היא לא ניתנה בתאריך זה! הבה ניגש אל הדברים בהרחבה.

אין חולק על כך כי התורה מגדירה את החג הנחוג בו' בסיון כ"חג השבועות". מקרא מפורש הוא (דברים, טז/ט-י): "ועשית חג שבועות לה' אלוקיך". ברם, במקרא ובנביאים אין כל איזכור ל"חג מתן תורה", ואך בתפילה, שנתקנה על ידי אנשי כנסת הגדולה, אנו מכנים את חג השבועות כיום "מתן תורתנו". גם חז"ל שנו בדבריהם פעמים רבות, כי חג השבועות הוא חג מתן תורתנו (ראה פסחים סח/ב, ירושלמי ראש השנה פ"ד הל' ח' ועוד). ברם, עלינו לברר, אם אכן ביום זה ניתנה התורה הקדושה. **מתי ניתנה תורה לישראל?** ובכן, בסוגייתנו אנו מתוודעים למחלוקת רבי יוסי וחכמים, מתי ניתנה תורה לישראל. רבי יוסי אומר, ששלשה ימים פרשו ישראל מנשותיהם, לפני מתן תורה, כדי להתקדש ולהיטהר, ולפיכך ניתנה תורה בז' בסיון. חכמים חולקים וסוברים, כי פרשו שני ימים בלבד, ותורה ניתנה בו' בסיון. המגן אברהם מבהיר, כי מאחר שאנו פוסקים הלכה כחכמים, לפיכך נקבע חג השבועות לו' בסיון.

חג השבועות בה' בסיון: ברם, קושיה עצומה מרחפת מעל תאריך זה. הרי חג השבועות חל ביום החמישים מן היום הראשון של פסח! והנה, בשנים עברו, בטרם קביעת לוח השנה, היו ראשי החדשים נקבעים בכל חודש על ידי בית דין, לפי ראיית הלבנה. פעמים אירע, איפוא, שחג השבועות חל בה' בסיון, אם חודש ניסן היה מלא (עיי' ראש השנה ו/ב)! מה בין ה' בסיון לקבלת התורה?

חג השבועות אינו תלוי בתאריך: לפיכך, היו שטענו, כי אמנם חג השבועות נחוג כיום מתן תורה, אך בשונה מיתר מועדי ישראל, התלויים בתאריך, כגון, ראש השנה בא' בתשרי, פסח בט"ו בניסן, הרי שחלוותו של חג השבועות אינה תלויה בתאריך, אלא במספר הימים שחלפו מפסח. לאמר, ביום בו שלמו חמישים יום מן היום הראשון של פסח - חל חג השבועות...

הכי כן? איזו עילה נעלה בדעתנו לכך, שקבעו את חג מתן תורה חמישים יום אחר היום הראשון של חג הפסח? אין זאת, אלא מפני שביום החמישים מחג הפסח ניתנה תורה לישראל. ברם, בדיקה פשוטה מעלה, כי התורה ניתנה לישראל ביום החמישים ואחד! (מגן אברהם שם). מדוע, איפוא, נקבע יום חג מתן תורה ליום החמישים.

יו"ט שני - זמן מתן תורה המקורי: אכן, המגן אברהם מביא בשם הרמ"ע מפאנו, כי יום טוב שני של חג השבועות הוא זמן מתן תורה המקורי וכביכול, הוא עיקר החג. אך אחרונים רבים לא קיבלו את הדברים, וכי בני ארץ ישראל אינם חוגגים את "יום מתן תורה"? (עיי' חק יעקב שם).

בעל עוגג יום טוב (סי' מ"ב) מבאר, כי אכן הזמן הראוי לקבלת התורה, הוא במלאת חמישים יום מן היום הראשון של פסח, מפני שהגורם לקבלת התורה והמכשיר את בני ישראל לקבלתה, היו שבעת השבועות שמנו בני ישראל מצאתם ממצרים, ונגאלו במהלך הימים ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי קדושה. אולם, בצאת בני ישראל ממצרים נדחה מתן תורה בפועל ביום אחד, מפני שגאולת מצרים היתה בבוקר, ולא התקדש היום הראשון של פסח מתחילתו, והיה עליהם להמתין עד שיושלמו חמישים ימים קדושים...

שיטה מחודשת ומעניינת ביותר עולה מדברי הריב"ש, כי בתקופה בה קידשו את החודש על פי ראיית הלבנה, לא הזכירו בתפילה "יום מתן תורתנו", לפי שאי אפשר לומר זאת כאשר החג אינו חל בתאריך בו ניתנה תורה (עיי' שו"ת הריב"ש סי' צ"ו; חק יעקב סי' תצ"ד ס"ק א'; צל"ח פסחים שם). רק לאחר שהלל האמורא תקן לוח שנה לדורות, וקבע כי לעולם יחול חג השבועות בו' בסיון תוקן לומר בתפילה "מתן תורתנו".

מעניין לציין, כי הצ"ח (פסחים שם) כותב, כי לדעתו שלשת הימים, ה' - ו' - ז' בסיון, "זמן מתן תורה" הם. לפי שבה' בסיון אמרו "נעשה ונשמע", בו' בסיון היתה התורה ראוייה להנתן, אלא שפרשו מנשותיהם יום נוסף בהוראת משה רבינו, ובז' בסיון ניתנה תורה בפועל.

דף ה/ב כיצד מלבישן לעתיד לבוא

אהרן הכהן - לעתיד לבוא, כיצד?

ידידות עמוקה שררה בין הגאון רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים זצ"ל, רבה של ירושלים, המפורסם בכינויו האדר"ת, לבין הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל, בנו של הנצי"ב מוואלאז'ין. השניים התכתבו ביניהם רבות בהלכה ובתלמוד, ואחד מחילופי מכתביהם עסק בנושא מרתק הקשור ישירות לנלמד בסוגייתנו.

קשה היתה המלאכה ומורכבת.

במאורות הדף היומי היו מודעים מלכתחילה לעול הקשה שנטלו על עצמם לטובת לומדי הדף היומי, ולשם כך הוקמו מלכתחילה שלשה צוותים נפרדים. צוות מומחים לבית המקדש, אשר ישבו חדשים ארוכים כדי ללבן, ככל האפשר, את הפרטים השונים הנוגעים לבית המקדש, כליו, מידותיו וצורתו. צוות מומחים להמחשה, כיצד להעביר את הנתונים מן הכח אל הפועל, וצוות מומחים שישבו על המדוכה, כיצד ייראו הדברים בעיניו של לומד דף יומי המביט בתמונות לראשונה, שהרי המומחים ויתר העוסקים במלאכה, יודעים וחשים כל פרט בתמונה, וכה ברורים להם הדברים, עד שעלולים הם לחוש כי גם לאחרים ברורים הם...

במשך חדשים ארוכים, בימים ובלילות, נעשתה מלאכה כבירה זו. ערב אחד, (ערב"ל של מאורות הדף היומי מסתיים בשעות הקטנות של הלילה, בתקופה שלפני הוצאת מסכתות לדפוס), נדמנתי ל"חדר האדום", בו ישבו דרוכים ראשי הצוותות לקראת עריכה סופית של מהדורת "המאור המבואר" למסכת יומא, והשתוממתי למראה הגרפיקאי המעיר הערה הלכתית, מן הידע הרב שנצבר באמתחתו, ומראש צוות המומחים לבית המקדש המעיר על צבעה של אחת התמונות. כולם הפכו למקשה אחת, לדבוקת קודש, כדי להפיק את המיטב שבמיטב.

הקשיים הטכניים בלבד רבים ועצומים.

שמעתם פעם על "רינדור"? כל באי "מאורות הדף היומי" כבר יודעים על כך חודשים ארוכים. לילה שלם עובד מחשב על, כדי להפיק את התמונה הטובה ביותר. מדובר על תמונה עם השתקפות. כלי זהב הממוקם על רצפת זהב. המחשב מחשב תשע פעמים את השתקפות הרצפה בכלי ואת השתקפות הכלי ברצפה וחוזר חלילה.

לילה שלם.

ובבוקר מגלים, כי צריך לשנות פרט מה, קטן, אך מהותי...

חישבו על מאה וחמישים תמונות, שסוננו ונבחרו מתוך מאות תמונות.

כהן שמת והתעורר לתחייה, אינו כהן: במסכת ברכות (א/מו) מסופר, כי כאשר הבריא רבי זירא מחולי שפקדו, ערך רבי אבהו סעודת הודיה. מדברי הגמרא עולה, שרבי אבהו זימן בברכת המזון. שאל על כך הגאון האדר"ת (הודפס בספר זכרון פחד יצחק לגר"י הוטנר. עמ' תרנ"ט אות ג'), הן רבי זירא כהן היה, ומשכך על רבי אבהו לכבדו בזימון? אין זאת, אלא שביום מן הימים פסקה כהונתו של רבי זירא! שכן, במסכת מגילה מסופר (ז/ב), שפעם אירע שרבה שחט את רבי זירא והרגו, ולאחר מכן רבה ביקש עליו רחמים ורבי זירא קם לתחיה. מעתה בטלה כהונתו, שהרי כאשר שב לחיים, לא נולד לכהן ואין קשר לחייו הקודמים... (עיין בחיבורו עטרות אד"ר על בעל הטורים אמור קס"ד, ובתשובתו בכתב העת מוריה סיון תשמ"ג ועוד).

האדר"ת שיגר את הדברים אל ידידו הגר"ח ברלין, אשר השיבו, "ובאמונה כי צחוק עשה לי מעלת כבוד תורתו, הגאון שיחיה, בדברים אלו. יען כי לא אוכל להאמין, כי נעלמה ממנו גמרא מפורשת בסנהדרין (ב/ז) בה נאמר: "מניין לתחיית המתים מן התורה? שנאמר, "ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן". וכי אהרן לעולם קיים? אלא שעתיד לחיות וישראל נותנים לו תרומה". הרי לנו מפורשות, כי בקום אהרן הכהן בתחיית המתים, ישוב לקדושת כהונתו ויזכה במתנות הכהונה.

בספר כרם יעקב (סי' י"ד), כותב הג"ר יוסף חיים סופר, כי גמרא זו לא נעלמה מעיני בעל האדר"ת זצ"ל, אלא שהיא מתבארת באופן אחר לחלוטין, על פי דברי גמרתנו, כדלהלן.

סוגייתנו דנה באיזה אופן הלביש משה רבינו ע"ה את בגדי הכהונה לאהרן הכהן ולבניו - בשבעת ימי המילואים, בהם נתחנכו לכהונתם. הגמרא תמהה מיד, מדוע יש צורך לדון בכך, הן שבעת ימי המילואים חלפו עברו, ואיזו הלכה אפשר ללמוד מאופן הלבשת הבגדים דאז? הגמרא מתרצת, כי יש לדון בכך, כדי לדעת "כיצד מלבישן לעתיד לבוא".

"כיצד מלבישן לעתיד לבוא?" תמה רמב"ן (ספר המצוות שורש שלישי דף מ'), מדוע יהא צורך להלבישם ולחנכם כשבעת ימי המילואים, הן כהנים מתו וכהנים יקומו? אין זאת, הוא מסיק, אלא ש"לתחיית המתים יתקדש אהרן ובניו עמו למילואים, לפי שכבר בטלה משיחתן [-אהרן ובניו נמשחו בשמן המשחה] ממנו ומזרעו בשעת המיתה, ויהיו אנשים מחודשים ויצטרכו להתקדש כראשונה". הרי לנו רמב"ן מפורש, כי קדושת הכהן בטלה עם מותו.

כיצד, איפוא, תתפרש הגמרא בסנהדרין? ובכן, לאור ביאורו של הרמב"ן בסוגייתנו, תתפרש הגמרא במסכת סנהדרין כי אחר שיתקדשו אהרן ובניו ויתחנכו על ידי משה רבינו ע"ה, או-אז ישובו לקבל תרומה (ועיי"ש שהאדר"ת עצמו בקונטרס "עובר אורח" כתב, כי יש להוכיח כן מסוגייתנו, אולם לא ציין שכ"כ הרמב"ן כדבר ברור, ועיי"ש עוד בהגה"ה שציין למדרש שמבואר, כי לא יצטרכו משיחה לעתיד לבוא).

דף ה/ב

האם יש חובה מן התורה לקרוא את פרשת פרה

בארבע השבתות שמראש חודש אדר קוראים בכל שבת פרשה נוספת מן התורה: פרשת שקלים, פרשת זכור, פרשת פרה ופרשת החודש.

לגבי שמיעת קריאת פרשת זכור הכל יודעים כי יש אומרים שחובה ומצווה היא מן התורה לקרוא פרשה זו בספר תורה בציבור, כדי לקיים את מצוות זכירת מחיית עמלק. הידיעה הפחות נפוצה היא, כי גם קריאת פרשת פרה אדומה, כפרשת זכור היא. כך כותב שולחן ערוך במפורש (או"ח סי' תרפ"ה סעיף ז'): "יש אומרים שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקרואם מדאורייתא". וכך נאמר עוד בהלכות קריאת התורה (סי' קמ"ו סעי' ב') כהלכה פשוטה וברורה: "פרשת זכור ופרשת פרה, שהם בעשה מדאורייתא, שצריך לכוין ולשומעם מפי הקורא". בשני מקומות אלה, השווה שולחן ערוך את פרשת פרה לפרשת זכור.

מקור ידיעה זו, כי קריאת פרשת פרה היא מן התורה, מצוי בראשונים רבים, בהם תוספות רבי יהודה החסיד (בתוספות הרא"ש, ברכות יג/א); חידושי הריטב"א (מגילה ז/ב), ועוד. ברם, בעלי התוספות (ברכות שם ומגילה ז/ב) והרא"ש (ברכות פרק ו'), אינם מזכירים את פרשת פרה בצוותא עם פרשת זכור, ולפיכך כתב הגר"א, כי השולחן ערוך השווה בין פרשת פרה לפרשת זכור, מפני נוסחה משובשת שהיתה לפניו, וכן דעת פרי חדש ופוסקים נוספים (ראה משנה ברורה סי' קמ"ו ס"ק י"ג וסי' תרפ"ה ס"ק ט"ו). "פרשת פורים": היו שכתבו השערה מעניינת על השתרשותה של טעות זו, שראשונים אלה כתבו, כי "פ"פ" מן התורה. בעוד כוונתם היתה ל"פרשת פורים", היינו, פרשת "ויבא עמלק", הלא הם הפסוקים שקוראים בתורה ביום פורים בבוקר, וכוונת הראשונים כי הקורא פסוקים אלה, גם מקיים מצוות זכר מחיית עמלק. ברם, בלתי סביר להניח, כי כל המעתיקים מכל ספרי הראשונים, טעו באותה טעות והפכו את "פרשת פורים" ל"פרשת פרה" (מועדים וזמנים ח"ב סי' קס"ח).

אכן, עצם העובדה כי בראשונים רבים נזכרת ידיעה זו, שקריאת פרשת פרה אדומה היא מן התורה, הניאה את הפוסקים לנסות למצוא לה מקור.

מצוות זכירת חטא העגל: יש שכתבו, כי קריאת פרשת פרה אדומה נועדה לקיום מצוות זכירת... חטא העגל! הנה, ציוונו הבורא במפורש (דברים ט/ז): "זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלוךך

בעיצומה של העבודה לא היה לצוות המסור זמן לחשוב. עובדים. מאורות הדף היומי.

לאחר צאת הגמרא המפורת לאור, פגשתי באחד מהם יושב על כסאו, ידיו שלובות על חזהו ועיניו שמוטות. מה לך ידידי, שאלתי. והוא השיב: ראה. חדשים של עבודה על בית המקדש, ורק לצייר אותו ולאיייר אותו? איך אשמח? "כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבא". אני שמח מאד עבור לומדי הדף היומי, שיזכו להבין את הסוגיות באמצעות התמונות, אך לנגד עיני מרחפות התמונות של בית מקדשנו, מול המציאות הקודרת, בה בית המקדש חרב ואיננו, הר הבית בידי זדים ועם ישראל בגלות.

לתפילת מנחה באותו יום ניגש איש זה לפני העמוד, ואת בקשת "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים", שנשא ברטט ובהתרגשות בקול רועד, אפילו הוא אינו מסוגל לאייר.

מזה אלפי שנים צועד עם ישראל כשכבדו האחד של הלב, קינה, נהי, צער ואבל על אבדן בית מקדשנו, ובחלקו השני של הלב, שמחה שאין לה גבולות על תורה קדושה שניתנה לישראל על ידי הקדוש ברוך הוא, ובאמצעותה זוכה כל יהודי להתעלות ולהתקדש, תוך ידיעה, כי כל שיעור תורה וכל דקה של לימוד תורה מקרבים את הגאולה. עוד דף גמרא, עוד לבנה בבניין בית המקדש. עוד דף גמרא, עוד לבנה בבניין בית המקדש. עוד דף ועוד דף, עוד לבנה ועוד לבנה. שיבנה בית המקדש במהרה בימינו - ותן חלקנו בתורתך.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

'יומא' - מה טעם?

מדוע נקראה מסכת 'יומא', לאמר - יום, באופן סתמי?

משום שאף בתורה הוא כן (בראשית א/ה) "ויהי

הדף היומי

יומא ב' - ח'

ז' - י"ג כסלו

במדבר". אם כן, הלמאי אין קוראים את פרשת העגל? מפני שיש בה גנותם של ישראל (מגן אברהם סי' ס"ט ב'), ולא חפצו חכמים לתקן כי בקריאת פרשת העגל יקיימו את מצוות הזכירה של חטא זה. מדוע נבחרה דווקא פרשת פרה אדומה לקיום מצוות זכירת חטא העגל? ובכן, רש"י (במדבר יט/כב) מביא בשם רבי משה הדרשן, כי מצוות פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל; כשם שפרקו נזמי זהב לעגל, כך יביאו משלהם פרה אדומה, הרומזת לכך שהיא מכפרת על חטא העגל - כמשל על האם המקנחת טינוף בנה; עליה להיות תמימה - "על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בעלי מומין, תבוא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם". כך ממשיך רבי משה הדרשן ומונה אחת לאחת את דיני פרה אדומה הרומזים לחטא העגל, ומפני כך תקנו חכמים לקרוא פרשת פרה אדומה לקיום מצוות זכירת חטא העגל (ש"ת ערוגות הבושם או"ח סי' ר"ה; ארצות החיים למלבי"ם או"ח סי' ח'; שו"ת דובב מישרים ח"ב סי' מ"ג, ועיין "תורה תמימה" חוקת אות קכ"ה).

בעל ערוך השולחן (סי' תרפ"ה סעיף ז) מצא רמז לחובת קריאה זו בכך, שבפרשה זו נאמר פעמיים "חקת עולם", היינו שמצווה זו לדורות (ספרי). כפילות זו באה לרמז, כי גם בתקופות בהן לא תנהג פרה אדומה, עקב חורבן בית המקדש, עדיין יש לקרוא בתורה בפרשה זו. אחרים מצאו רמז בפסוקים הפותחים את פרשת פרה אדומה, "וידבר ה'... לאמר". "זאת חקת התורה, אשר צווה ה' לאמר". מדוע נכפלה תיבת "לאמר", לרמז על כך כי פרשה זו יש "לאמר", לקרוא (עבודת ישראל להמגיד מקו"ניץ, פרשת פרה ד"ה וידבר).

דרך מעניינת ומקורית לפתרון הנידון, מציע רבינו הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל. **קריאת פרשת פרה אדומה לפני שחיטתה:** בגמרתנו דורשים מן הפסוקים, כי נצטוו אהרן ובניו לקרוא את פרשת המילואים בתחילת שבעת ימי המילואים, בהם נתחנכו לעבודת המקדש. מאחר שלמדנו בתחילת המסכת (ב/א), כי הוקש מעשה פרה לשבעת ימי המילואים, כן יש לקרוא פרשת פרה אדומה טרם שוחטים פרה אדומה.

ניתן, איפוא, לומר, כי הראשונים אשר כתבו שקריאת פרשת פרה היא מן התורה, התכוונו לכך, שיש זמן מסוים בו חובה מן התורה לקרוא פרשה זו, הלא הוא, עת שחיטת פרה אדומה. מעתה אפשר להוסיף, כי כאשר חז"ל תקנו לקרוא פרשת פרה אדומה, הם העניקו לתקנתם את צביון קריאת הפרשה בעת שחיטת פרה אדומה. כלומר, חיוב קריאת פרשת פרה אדומה הוא כעין חיוב מן התורה, לפי שתוקן על בסיס חיוב קריאת פרשת פרה אדומה בעת עשייתה, אז הקריאה חובה מן התורה (משך חכמה חוקת, ד"ה הנה המג"א, ועל פי מה שביאר במועדים וזמנים שם. וע"ע בספר ברכת פרץ על התורה, פרשת חוקת).

ערב ויהי בוקר יום אחד", דרשו חז"ל (מדרש רבה פ"ג) "ויהי ערב - אלו מעשיהן של רשעים, ויהי בוקר - אלו מעשיהן של צדיקים, יום אחד שנתן להם הקב"ה יום אחד ואיזה זה יום הכיפורים!"
סתם יום' הוא יום הכיפורים...

לעילוי נשמת
הר"ר **שמעון כהן** ז"ל
ב"ר שמואל חיים ז"ל נלב"ע ט' בכסלו תשס"ח
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **מנשה יונה חיים** ז"ל
ב"ר בן ציון ז"ל נלב"ע ח' בכסלו תשע"א
תנצב"ה
הונצח ע"י חתנו ובתו ידידינו
הר"ר **ישראל וסימה שכטר** ה"ו חיפה

לעילוי נשמת
הר"ר **משה אליה פרת** ז"ל
ב"ר שמואל דוד ז"ל נלב"ע י"ב בכסלו
ורעייתו **שרה מרים** ע"ה
ב"ר נח ז"ל נלב"ע י"ז בתמוז **תנצב"ה**
הונצחו ע"י בתם וחתנם
דוד ודבי רבינוביץ שיחיו - פ"ת

מיד מבינים מיד יודעים

מיד נכנסים לשבת כהלכה

מאורות ההלכה - שבת וחג
מתוק ללמוד ולהבין מיד

סיכום של כל ספרי ההלכה האחרונים

ניסוח בהיר וקולח

מפתח עניינים מפורט. כ-3500 ערכים

ניתן להשיג בחנויות המובחרות | מאורות הדף היומי: 1700-500-151